तत्रहेतुमाह ॥ भावमांतरं ॥४०॥ तस्यतस्यगुणदोषपरीक्षणेनार्थानर्थौ हिताहितत्वे निश्चित्य तदनुरूपंव्यवसायमुद्योगंभजेतेति ह प्रसिद्धं ॥ कस्मिन्सति कीदृशोव्यवसाय स्तत्राह ॥ गुणइति ॥ गुणभूयस्त्वेनेत्यर्थः ॥ ४१ ॥ तदेवविवृणोति ॥ यदिदोषइति ॥ ४२ ॥ सार्थं सोपपत्तिकं ॥ चारोदूतः प्रतिविधीयतां प्रेष्यतां ॥ ४३ ॥ प्रणिधाय चारंप्रेषयित्वा सूक्ष्मबुद्धिनाचारेणच यथान्यायंपरीक्ष्य ततःसंग्रहःकार्यः ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ अदेशकाले स्वामिसंदेशंविहाय रिपुदेशआगमनेनानुचितदेशप्राप्तत्वं॥ स्वामिनः

छादयित्वात्मभावंहिचरंतिशठबुद्धयः ॥ प्रहरंतिचरंध्रेषुसोऽनर्थःसुमहान्भवेत् ॥ ४० ॥ अर्थानर्थौविनिश्चित्यव्यवसायंभजेतह ॥ गुणतःसंग्रहंकुर्याद्दोषतस्तुविसर्जयेत् ॥ ४१ ॥ यदिदोषोमहांस्तस्मिंस्त्यज्यतामविशंकितं ॥ गुणान्वापिबहून्ज्ञात्वासंग्रहःक्रियतांनृप ॥ ४२ ॥ शरभस्त्वथनिश्चित्यसार्थंवचनमब्रवीत् ॥ क्षिप्रमस्मिन्नरव्याघ्रचारःप्रतिविधीयतां ॥ ४३ ॥ प्रणिधायहिचारेणयथावत्सूक्ष्मबुद्धिना ॥ परीक्ष्यचततःकार्योयथान्यायंपरिग्रहः ॥ ४४ ॥ जांबवांस्त्वथसंप्रेक्ष्यशास्त्रबुद्ध्याविचक्षणः ॥ वाक्यंविज्ञापयामासगुणवद्दोषवर्जितं ॥ ४५ ॥ बद्धवैराच्चपापाच्चराक्षसेंद्राद्विभीषणः ॥ अदेशकालेसंप्राप्तःसर्वथाशंक्यतामयं ॥ ४६ ॥ ततोमैंदस्तुसंप्रेक्ष्यनयापनयकोविदः ॥ वाक्यंवचनसंपन्नोबभाषेहेतुमत्तरं ॥ ४७ ॥ अनुजोनामतस्यैषरावणस्यविभीषणः ॥ पृच्छ्यतांमधुरेणायंशनैर्नरपतीश्वर ॥ ४८ ॥ भावमस्यतुविज्ञायतत्त्वतस्त्वंकरिष्यसि ॥ यदिदुष्टोनदुष्टोवाबुद्धिपूर्वंनरर्षभ ॥ ४९ ॥

संकटकाले तत्प्रहाणानौचित्याद नुचितकालप्राप्तोऽतःशंक्यतां ॥ सर्वथाशंकाविषयत्वेनत्यागार्हएवायमितिभावः ॥ ४६ ॥ हेतुमत्तरं अतिशयेनहेतुमत् ४७ ॥ अनुजोनामेति ॥ नामेतिप्रसिद्धौ ॥ अतोऽयंमधुरेण सौम्यभावेनैवपृच्छ्यतां गूढदूतमुखेनरावणस्यवृत्तांतमितिशेषः ॥ ४८ ॥ अस्य बुद्धिपूर्वकदुष्टत्वादुष्टत्वान्यतरत्वतोनिर्णीयततत्त्वं तत्तदुचितकृत्यंकरिष्यसि ॥ ४९ ॥